

PROGRAMUL COMUNITATEA MEA

RAPORT

Ordinea publică și poliția locală

Autor: Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)

Realizarea acestui raport a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului american prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Conținutul acestui material ține de responsabilitatea programului Comunitatea Mea și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite"

Chișinău, 2023

Ordinea publică și poliția locală **Policy brief și recomandări de politici**

I. Aspecte introductive

Documentul reprezintă o prezentare succintă a rezultatelor unei analize ample privind sistemul actual de apărare a ordinii publice în raport cu locul, rolul și competențele administrației publice locale din Republica Moldova; identificarea locului și rolului instituției poliției locale în sistemul administrației publice și stabilirea unui cadru de reglementare cât mai eficient pentru organizarea activității sale, inclusiv în contextul Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova, aprobate recent (15.03.2023) de către Guvernul Republicii Moldova.

Printre obiectivele principale specifice prezentei analize sunt identificarea de probleme și soluții privind reglementarea domeniului ordinii publice, stabilirea unei cooperări mai strânse între poliție și autoritățile publice locale, stabilirea unor direcții care urmăresc revizuirea competențelor administrației publice locale (APL) și a organelor de poliție în mai multe domenii ce vizează administrarea treburilor locale, transferul către administrația publică locală a anumitor competențe și atribuții în domeniul asigurării ordinii publice, delimitarea clară a atribuțiilor organelor de poliție de cele ale APL, dezvoltarea și consolidarea statutului de agent constatat, inclusiv examinarea posibilităților pentru APL de a aplica sancțiuni pecuniare, iar încasarea amenzilor să devină surse de venit în bugetele locale.

Constatările, concluziile și recomandările elaborate în cadrul prezentului exercițiu iau în considerare aspectele pozitive identificate la nivelul unității administrativ teritoriale (UAT), dar și bunele practici internaționale ce vizează poliția locală. Astfel, încât, prin implementarea și adaptarea celor mai bune practici să se asigure eficientizarea activității, perfecționarea pregătirii personalului și creșterea încrederii cetățenilor în capacitatea autorităților APL de a asigura un serviciu public de calitate și un nivel ridicat de siguranță la nivelul comunităților.

...dar nu în ultimul rând, prin implementarea conceptului de poliție locală:

- urmează a fi înlocuită abordarea de principiu (filosofia) diferită, de către angajații poliției, în privința problemelor cu care se confruntă comunitățile locale;
- rezultată din procesul de integrare europeană, necesitatea de aderare și transpunere a valorilor europene și euroatlantice în cadrul instituțiilor statului de drept, inclusiv tradițiile mai multor țări europene care au implementat deja acest concept;
- intervenția specializată și calificată, cu autoritatea, pregătirea și motivarea corespunzătoare, din partea APL (prin acest mecanism) în calitatea de agent constatat, inclusiv prin aplicarea unor acțiuni de documentare și măsuri de constrângere administrative;
- așteptări legitime de îmbunătățire (din partea APL și locuitorilor) a pazei bunurilor, protejării integrității corporale, gestionare a circulației pe drumurile publice în interiorul localităților, inclusiv a parcărilor neregulate cu ridicarea/evacuarea automobilelor, executarea controalelor pentru identificarea lucrărilor de construcții executate fără autorizație de construire și verificarea legalității activităților de comerț din piețele agroalimentare, soluționarea efectivă a problemelor ce țin de salubritate, alimentarea cu apă, canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale, iluminatul public, asigurarea protecției și siguranței elevilor și a cadrelor didactice, combaterea violenței și a cazurilor de *bullying*, asigurare a ordinii publice în cadrul diverselor manifestații și evenimente culturale, sportive etc.

II. Argumente pentru o poliție locală autentică și creșterea rolului APL în domeniul ordinii publice

Republica Moldova are nevoie de reforme profunde în mai multe domenii. Unul dintre aceste domenii ține de activitatea organelor afacerilor interne și a organelor de poliție, ca instituții împuternicite să protejeze drepturile cetățenilor. O poliție reformată oferă avantaje directe și palpabile pentru cetățeni, interesul public și pentru polițiști, oferă mai multă siguranță pentru fiecare cetățean și comunitate, dar și combaterea fermă a criminalității/contravenționalității.

În baza Raportului de evaluare a situației în domeniul ordinii publice locale (se anexează), întocmit pe baza unui Sondaj deschis și disponibil tuturor APL din Moldova, realizat pe platforma *Survey Monkey* (în ultima săptămână 2022 - prima săptămână 2023, cu 31 de APL participante) au fost identificate mai multe probleme, percepții, tendințe pe care poliția locală le-ar putea soluționa, în primul rând disfuncționalitățile agentului constatat, comisiei administrative din APL, lipsei cronice a unei persoane oficiale cu statut de polițist la fața locului, pentru soluționarea cazurilor corespunzătoare.

Potrivit Concepției privind activitatea polițienească comunitară din 30 ianuarie 2018¹, Poliția din Republica Moldova, creată imediat după 1990, a moștenit un model de organizare de tip ierarhic, piramidal, centralizat, în cadrul unei structuri militare cu reguli stricte. Acest tip de organizare și funcționare, în care majoritatea deciziilor se lua la nivel central și se transmiteau în teritoriu pentru executare, nu permitea adaptarea activității Poliției la specificul și necesitățile fiecărei comunități.

Conceptul de activitate polițienească comunitară este unul relativ nou, fiind preluat de Poliția Republicii Moldova de la colegii europeni și, reprezintă mai mult o filosofie, o abordare diferită de către angajații poliției, a problemelor cu care se confruntă comunitățile teritoriale. În Republica Moldova, acest concept este implementat ca obiectiv al Strategiei de dezvoltare a poliției, începând cu anul 2018. Însă acesta nu presupune crearea unui serviciu polițienesc conceptual nou, care să se apropie de conceptul de poliție locală/comunitară veritabilă bine-cunoscut în mai multe țări europene și care să facă parte din instrumentarul pus la dispoziția APL în domeniul asigurării ordinii publice.

Integrarea Europeană pune în sarcina autorităților, obligația de a alinia instituțiile noastre la cele europene. Integrarea europeană oferă statelor membre ale Uniunii Europene (UE) și implicit cetățenilor acestora, armonie, stabilitate și prosperitate. Acești factori, de care depinde în fond evoluția și echilibrul social, economic, cultural și chiar politic al fiecărei țări în parte, au constituit o tentație permanentă pentru state de a adera la acest spațiu. Implementarea unui sistem polițienesc bazat pe sprijinul reciproc eficient cu comunitatea reprezintă o consecință naturală a amplelor inovații survenite la nivelul întregii societăți prin aderarea și transpunerea valorilor europene și euroatlantice în cadrul instituțiilor statului de drept.

Reliefăm (unele) exemple de țări europene care au implementat conceptul de poliție locală:

LETONIA

Poliția locală, numită municipală, are consacrare legală (Legea poliției, art. 37). Este finanțată cu dotări materiale și tehnice din fondurile administrației locale relevante. Pregătirea profesională specială se realizează prin intermediul unui program de educație profesională de primul nivel la Colegiul de Poliție de Stat (se obține diplomă). În timpul studiilor, polițistul poate activa în domeniu.

LITUANIA

Poliția locală, numită municipală, are consacrare legală (Legea poliției din Lituania, art.49). Este finanțată din bugetul de stat și din bugetul administrației publice locale (din bugetele proprii, APL asigură plata salariilor personalului poliției municipale și rambursarea cheltuielilor de întreținere a secției de poliție). Din bugetul de stat al Republicii Lituania sunt alocate fonduri pentru remunerarea polițiștilor în cazurile prevăzute de lege, pentru compensarea daunelor, pentru acoperirea cheltuielilor de întreținere a personalului național al poliției municipale și pentru finanțarea aprovizionării tehnico-materiale centralizate pentru secțiile de poliție.

¹ Hotărârea Guvernului nr. 100 din 30 ianuarie 2018 <http://lex.justice.md/>

Pot fi utilizate fonduri extrabugetare: f. de la toate întreprinderi, instituții, organizații și de la cetățeni; f. dobândite prin contract pentru prestarea serviciilor de poliție; f. dobândite din amenzi și alte surse. Procedura de alocare a fondurilor necesare pentru întreținerea forțelor de poliție din bugetele de stat și cele locale este stabilită de Guvernul Republicii Lituania.

ROMÂNIA

Poliția locală, numită și comunitară are consacrare legală (Legea poliției locale nr. 155 din 2010). Finanțarea cheltuielilor curente și de capital ale poliției locale care funcționează ca instituție publică distinctă se asigură din venituri proprii și subvenții de la bugetul local. În cazul în care poliția locală se organizează ca un compartiment funcțional în cadrul aparatului de specialitate al primarului/primarului general al municipiului București, activitatea acesteia se finanțează integral din bugetul local.

Poliția locală poate deține, administra și/sau folosi, după caz, în condițiile legii, imobile, mijloace de transport personalizate și dotate cu dispozitive de avertizare sonore și luminoase de culoare albastră, mijloace de transport anume destinate transporturilor bunurilor și valorilor dotate potrivit legii, armament, muniție, echipamente și aparatură tehnică specifică, necesare pentru exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege (aparțin unității administrativ-teritoriale, cu excepția celor închiriate, luate în administrare sau în folosință de la alte entități publice sau private, după caz). Prin Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a poliției locale se stabilesc, potrivit legii, normele de dotare, categoriile de personal care sunt dotate cu mijloace individuale de apărare, intervenție, imobilizare, armament și muniție, tipurile de arme, portul, modul de păstrare, folosire, securitate și evidență ale acestora.

În afara drepturilor salariale prevăzute de lege, polițistul local mai are dreptul și la: a) decontarea cheltuielilor de transport în cazul deplasării în interesul serviciului; b) încadrarea activității în condiții deosebite, speciale sau alte condiții de muncă, potrivit legii; c) asigurarea de către consiliul local al unității/subdiviziunii administrativ-teritoriale, respectiv de Consiliul General al Municipiului București, asistenței juridice a polițistului local pentru fapte săvârșite de acesta în exercitarea, potrivit legii, a atribuțiilor de serviciu, în condițiile stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare a poliției locale; d) asigurarea despăgubirilor de viață, de sănătate și de bunuri în condițiile stabilite prin Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a poliției locale și în limita bugetului aprobat de consiliul local/Consiliul General al Municipiului București.

Instruirea profesională este obligatorie, printr-un program de formare inițială organizat într-o instituție de învățământ din cadrul Ministerului Afacerilor Interne (se obține certificat de absolvire). După numirea în funcție, polițiștii locali care au atribuții în domeniul ordinii și liniștii publice, precum și cei cu atribuții în domeniul circulației rutiere, selecționați ulterior operaționalizării structurilor poliției locale, precum și cei selecționați în vederea încadrării posturilor structurilor de poliție locală înființate sunt obligați ca, în termen de un an, să urmeze un program de formare inițială special organizat într-o instituție de învățământ din cadrul Ministerului Afacerilor Intern, sub pericolul destituirii din funcție în cazul în care nu vor absolvi programul cu certificat.

Din aceste modele europene, pot fi preluate ceea ce este posibil și necesar pentru Republica Moldova, inclusiv aspectele de reglementare, finanțare și dotare, instruire profesională etc.

Prin urmare, în contextul crizelor continue cu care se confruntă Republica Moldova, poliția trebuie să fie mai aproape de cetățenii țării, pentru a asigura și spori un mediu sigur în comunitate. În acest context, se înscrie și necesitatea instituirii poliției locale ca instituție de monitorizare și intervenție în respectarea legii. Poliția locală se vrea a fi o instituție în slujba comunității, relația dintre aceste două entități bazându-se pe încredere, sprijin reciproc, respect și reclamând o dezvoltare continuă, având în vedere dinamismul existențial evident al societății. Acțiunile după modelul activității polițienești locale vine să sporească comunicarea între poliție și societate și să ridice nivelul de încredere în serviciile acordate de poliție cetățenilor, ridicând eficiența, calitatea și accesibilitatea acestora.

Numărul concret de unități necesar de efectiv (de poliție locală) pentru o anumită localitate sau un grup de localități apropiate după anumite criterii, se va putea aprecia și decide la etapa în care, având consacrare legală, fiecare dintre localități (sau grup) se vor hotărî/pronunța asupra anumitor eforturi financiare și logistice cu care acestea ar putea contribui pentru a beneficia, la rândul lor de acest serviciu.

III. Constatări și probleme principale

1. Plecând de la valorile și modelele occidentale, în multe state din UE organele cu atribuții polițienești se află la dispoziția și în subordinea aleșilor comunităților locale, utilitatea acestora fiind recunoscută ca un demers foarte important și necesar pentru cetățeni. Actualmente, majoritatea țărilor UE (apreciate 19), într-o formă sau alta, și-au înființat propriile forțe de ordine care acționează alături de structurile naționale de aplicare a legii. Aceste veritabile organe de poliție ale municipiilor, orașelor, comunelor sunt finanțate de comunitățile locale, pentru asigurarea respectării normelor locale și astfel pentru a contribui la creșterea gradului de ordine publică și siguranței la nivel local.
2. Structurile de poliție locală fac parte din categoria forțelor de securitate ale statului, ca forțe (efectiv) complementare.
3. Conform experienței UE, organizarea și funcționarea structurilor de poliție locală are loc în baza unor acte normative de nivel superior prin care este reglementat rolul, locul și competențele tuturor categoriilor de forțe de securitate, naționale și locale, precum și ale autorităților publice centrale și locale, iar în unele state aspectele principale sunt reglementate chiar la nivel de Constituție.
4. Finanțarea poliției locale, conform experienței europene, se efectuează din surse mixte (buget de stat și cel local) sau exclusiv din bugetul colectivității locale (în cauză). De regulă, poliția locală are mai puține drepturi decât poliția națională, finanțată din bugetul de stat. Poliția locală, în general, reprezintă o forță (un efectiv) preventivă, cu atribuții adesea limitate și cu restricții în ceea ce privește echipamentul din dotare.
5. Sistemul actual de poliție din Republica Moldova, este unul de tip ierarhic, piramidal, militarizat și excesiv de centralizat. În cadrul acestui sistem, majoritatea deciziilor se iau la nivel central și se transmit în teritoriu pentru executare. Ceea ce nu permite adaptarea activității Poliției la specificul și necesitățile fiecărei comunități. Acest sistem este unul depășit și necorelat cu Constituția și sistemul actual de administrație publică locală, bazat pe principiile descentralizării și autonomiei locale.
6. În prezent, cadrul legal prevede pentru APL în domeniul menținerii ordinii publice și în calitatea de agent constatat, un număr destul de mare de competențe și responsabilități. De asemenea, se discută, transferarea către APL a competențelor de agent constatat în alte domenii legate de activitatea APL. În special, conform Codului contravențional și în contextul prezentei analize, putem menționa următoarele domenii din responsabilitatea APL:
  - (a) art. 104¹, Distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor proprietate comună a asociațiilor de coproprietari în condominiu;
  - (b) art. 116, Abaterea neautorizată de la proiectele de organizare a teritoriului sau de folosință a terenului;
  - (c) Art. 126¹, Pășunatul ilegal al animalelor;
  - (d) art. 134¹, Folosirea neautorizată a terenurilor din fondul forestier și spațiile verzi pentru defrișare, construcție de clădiri administrative, depozite și alte obiective;
  - (e) art. 154, Încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor;
  - (f) art. 157 alin. (4), (6), (7)–(12), Cruzimea față de animale:
    - Lăsarea în primejdie sau abandonarea animalului de companie ori ținerea acestuia fără hrană sau medicamentele necesare;
    - Deplasarea liberă a câinilor agresivi sau a celor periculoși în raza localității sau transportarea acestora în transportul public fără lesă și botniță;
    - Omiterea colectării deșeurilor provenite de la animalul plimbat în spațiul public;
    - Refuzul de a elimina animalul mort sau îngroparea acestuia în loc neautorizat;
    - Îndemnarea publică la cruzime față de animale sau justificarea acesteia;
    - Asmuțirea animalelor de companie la oameni sau la animale;
    - Organizarea, finanțarea, promovarea, facilitarea sau susținerea prin diverse mijloace tehnice sau logistice de activități competitive de tipul luptelor de animale;
  - (g) art. 158, Încălcarea regulilor de întreținere a câinilor, pisicilor și altor animale;

(h) art. 178, Încălcarea regulilor de construire a caselor cu un nivel în localitățile rurale și a căsuțelor de livadă în întovărășirile pomicole;

(i) art. 179, Construcții neautorizate și intervenții neautorizate la construcțiile existente;

(j) art. 180¹, Încălcarea regulilor cu privire la accesul vehiculelor utilizate cu sistem de alimentare cu gaze în parcările subterane sau parcările supraterane de tip închis;

(k) art. 181, Încălcarea regulilor de asigurare a curățeniei în localitățile urbane și rurale;

(l) art. 273 pct. 9), 9¹), 11), 15) și 16), Încălcarea regulilor de comerț;

(m) art. 326 alin. (1) - (1²), Încălcarea prevederilor Legii cadastrului bunurilor imobile și a prevederilor imperative legate de publicitatea imobiliară din alte acte normative;

(n) art. 364 alin. (1), Încălcarea legislației cu privire la publicitate: amplasarea mijloacelor de publicitate exterioară fără permisiunea autorității administrației publice locale și fără acordarea, în modul stabilit, a unui spațiu de afișaj.

După cum se poate vedea, majoritatea acestor contravenții, de regulă, necesită intervenție specializată și calificată din partea APL în calitate de agent constator, inclusiv prin aplicarea unor acțiuni de documentare și măsuri de constrângere administrativă. Însă, la moment, în lipsa instituției de poliție locală, cadrul legal din Republica Moldova, nu asigură pentru APL un instrument eficient și bine reglementat în acest sens. Iar întreaga povară de realizare a statutului de agent constator, este pusă pe funcționari din cadrul APL, care în afară de atribuțiile sale de serviciu de bază, trebuie să exercite și atribuții de agent constator. Fără a avea autoritatea, pregătirea și motivarea corespunzătoare.

7. În Republica Moldova, statutul APL în calitate de agent constator este reglementat fragmentar, incomplet și insuficient de clar. Existând lacune în astfel de domenii precum funcționarea comisiei administrative, drepturile și obligațiile persoanelor cu statut de agent constator, garanțiile de securitate a lor, posibilitățile de a acționa rapid și efectiv, interacțiunea APL cu organele de ocrotire a ordinii publice la nivel național etc.
8. La nivelul conducerii actuale a Ministerului afacerilor interne este (percepută) incertă viziunea asupra viabilității instituției poliției locale în condițiile Republicii Moldova. Printre motivele principale fiind invocate cele de ordin politic, securitate națională, financiară și practice. Aceste motive, în opinia noastră, sunt posibile a fi depășite printr-un dialog eficient.

IV. Concluzii

1. Instituția poliției locale nu a constituit o temă de dezbatere largă și profundă, până acum în teoria, experiența și practica din Republica Moldova, decât la modul general, ocazional și izolat. Nu au fost profund analizate aspectele legate de necesitatea reală a acestei instituții, utilitatea ei pe plan social, condițiile necesare pentru înființarea și aplicarea adecvată a acestui instrument al APL etc. În același timp, o analiză aprofundată și comparativă asupra acestui subiect relevă faptul că înființarea poliției locale aduce beneficii majore atât pe plan local, cât și național, în lupta împotriva factorilor generatori ai faptelor contravenționale.
2. Problemele de patrulare, prevenire a contravențiilor/criminalității, asigurării ordinii publice și aplicare a legii devin din ce în ce mai dificile pentru poliția tradițională, în fața numărului tot mai mare de activități care le sunt cerute să le îndeplinească. Totodată, procesul de descentralizare, democratizare și creștere a gradului de autoguvernare a colectivităților locale a dus la apariția unei tendințe din ce în ce mai prezente ca APL să se organizeze pentru a îndeplini anumite funcții ale poliției.
3. Creșterea activităților contravenționale la nivel local, a condus la regândirea modului în care toți actorii unei comunități să poată interveni pentru a preveni activitățile ilegale în toate formele sale și pentru a îmbunătăți siguranța cetățenilor. Poliția locală fiind, de asemenea, văzută ca parte a programelor moderne de regenerare urbană, de îmbunătățire a calității vieții și a unui mod de control social.
4. În Republica Moldova, a avut loc creșterea rolului și importanței autorităților locale în domeniul ordinii publice la nivel local, creșterea numărului de domenii de responsabilitate pentru APL în scopul menținerii ordinii publice. În acest sens, APL i-a fost recunoscut statutul de agent constator și

transferul mai multor componente contravenționale în competența APL. Ceea ce impune în prezent, regândirea situației actuale, în vederea creării unui instrument și mecanism eficient și viabil, care să permită APL să-și realizeze efectiv multiplele responsabilități legale în domeniul menținerii ordinii publice (și) în calitate de agent constatatator. Acest instrument fiind instituția poliției locale.

5. Poliția locală trebuie să funcționeze la nivelul fiecărei localități, chiar dacă ar putea fi arondată (prin delegație ș.a. mecanisme) și către mai multe unități administrativ-teritoriale, inclusiv ținând cont de procesul de amalgamare voluntară și regionalizarea prevăzute de Strategia de Reformă a administrației publice. De aceea, urmează a fi transferate poliției locale competențele care trebuie anume să fie la comunitățile locale pentru ca ele să-și desfășoare mai bine activitatea și să fie mai aproape de cetățeni, atât în ceea ce privește paza bunurilor, protejării integrității corporale, cât și pentru gestionarea circulației pe drumurile publice, mai ales în interiorul orașelor/municipiilor, satelor/comunelor, inclusiv parcările și ridicările/evacuările de mașini.
6. Ținând cont de domeniile variate de competențe ale APL, este evident faptul că și atribuțiile viitoarei instituții vor fi numeroase. Astfel, printre atribuțiile polițiștilor locali s-ar regăsi: menținerea ordinii și liniștii publice, preluarea anumitor atribuții de la actuala poliție rutieră, asigurând buna desfășurare a traficului rutier, executarea controalelor pentru identificarea lucrărilor de construcții executate fără autorizație de construire și verificarea legalității activităților de comerț din piețele agroalimentare de persoane fizice autorizate și de operatori economici, problemele ce țin de salubritate, alimentarea cu apă, canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale, iluminatul public, asigurarea protecției și siguranței elevilor și a cadrelor didactice, combaterea violenței și a cazurilor de *bullying*, asigurarea ordinii publice în cadrul diverselor manifestații și evenimente culturale, sportive etc.

V. Direcții, recomandări și propuneri

În baza rezultatelor studiului și constatărilor prezentei note de politici, pot fi evidențiate următoarele direcții, recomandări și propuneri pe termen scurt, mediu și lung:

1. Inițierea unor dezbateri largi privind necesitatea și oportunitatea instituirii în Republica Moldova a unei Poliții Locale cu participarea CALM/APL, Guvern, Parlament, societatea civilă și altor actori interesați. În acest sens, fiind folosite toate formatele legale și existente: Comisia Paritară, grupurile de lucru tematice, structurile organizaționale/de conducere din cadrul CALM, dezbateri publice etc.
2. Înaintarea inițiativei de a crea un grup de lucru special, privind ordinea publică, pe lângă Comisia Paritară. În prezent nu există un asemenea grup, în pofida faptului că există o necesitate și un interes mare din partea APL;
3. Pentru a asigura apropierea poliției de cetățeni și de nevoile lor, se propun două tipuri de poliție în Republica Moldova: Poliția Locală și Poliția Națională. În acest sens, vorbim despre un parteneriat reciproc avantajos: pe de o parte, degrevarea poliției naționale de o serie de prerogative și acordarea de încredere poliției locale, pe de altă parte, soluție care va duce și la rezolvarea problemelor suprapunerii de atribuții. În situație de incapacitate, competențele și responsabilitățile poliției locale din APL I fără capacitate administrativă trebuie preluate de alte instituții (servicii desconcentrate, nivelul II APL, sau UAT-uri învecinate cu capacitate deplină).
4. Elaborarea, discutarea largă și înaintarea către factorii de decizie spre aprobarea unui concept de Poliție Locală, cu luarea în considerație a experienței europene și adaptarea acesteia la condițiile reale din Republica Moldova;
5. Adoptarea legii privind instituirea Poliției Locale, reieșind din principiile de activitate: legalității, încrederii, previzibilității, proximității și proporționalității, deschiderii și transparenței, eficienței și eficacității, răspunderii și responsabilității, imparțialității și nediscriminării, și care să reglementeze următoarele aspecte:
  - ✓ Instituirea poliției locale sub coordonarea și îndrumarea directă a primarilor sau a unei instituții similare ca esență;
  - ✓ reglementarea statutului juridic, drepturilor și obligațiilor polițistului local în calitate de agent constatatator;
  - ✓ stabilirea expresă a competențelor poliției locale;

- ✓ delimitarea precisă a competențelor în domeniile în care poliția locală deține atribuții împreună cu alte autorități;
6. Se propune spre discuție următoarele domenii de competențe ale poliției locale:
    - ❖ menținerea ordinii și liniștii publice;
    - ❖ controlul și verificarea documentațiilor specifice disciplinei în construcții, afișajului stradal și protecției mediului, activității comerciale;
    - ❖ acordarea dreptului de a dispune sistarea lucrărilor de construcții neautorizate și în cazul unor intervenții asupra monumentelor istorice sau în zone construite protejate, până la intrarea în legalitate sau rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești;
    - ❖ constatarea și sancționarea contravențiilor privind fumatul în locurile publice;
    - ❖ domeniul rutier, gestionarea sistemelor de monitorizare și supraveghere a traficului rutier instalate de UAT;
    - ❖ posibilitatea de a lua măsuri legale atunci când se fluidizează traficul rutier și/sau conducătorii auto nu respectă semnele polițistului local și de a solicita datele acestora;
    - ❖ oprirea autovehiculelor când există suspiciunea săvârșirii de fapte ilegale, asigurarea desfășurării în siguranță a traficului rutier;
    - ❖ constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor pentru încălcarea normelor legale prevăzute de Codul contravențional (menționate *supra*);
    - ❖ dispunerea măsurilor de ridicare/evacuare a autovehiculelor staționate neregular, ori parcate pe locurile rezervate persoanelor cu dizabilități; aplicarea prevederilor legale în cazul vehiculelor fără stăpân sau abandonate, acordarea asistenței și participarea la acțiuni comune cu administratorul drumului pe linie de sistematizare rutieră;
    - ❖ verificarea legalității activităților de comerț efectuate în piețele agroalimentare de persoane fizice autorizate și de operatorii economici;
    - ❖ verificarea legalității activităților ce țin de salubritate;
    - ❖ verificarea legalității activităților ce țin de alimentarea cu apă, canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale;
    - ❖ verificarea legalității activităților ce țin de iluminatul public;
    - ❖ protecția și siguranța elevilor și a cadrelor didactice, combaterea violenței și a cazurilor de *bullying*;
    - ❖ cooperarea, acordarea de sprijin și participarea la acțiuni comune cu unitățile/structurile teritoriale ale Poliției naționale în cazurile prevăzute de lege;
    - ❖ alte competențe.
  7. Realizarea unei baze de date proprii care să conțină sancțiunile contravenționale aplicate de către polițiștii locali (un cazier contravențional local). Pentru a se putea verifica dacă o persoană a mai săvârșit astfel de fapte antisociale, în vederea individualizării sancțiunii, ca polițiștii să poată țina cont de împrejurarea că făptuitorul este la prima abatere ori a fost tras la răspundere în repetate rânduri. În contextul implementării conceptului de agent constatat, considerăm necesară aprobarea unei soluții similare de către viitoarea Poliție Locală din Republica Moldova. Aceasta va implica o serie de eforturi din partea serviciilor de poliție locală, inclusiv crearea unei baze de date comune la nivel național (binevenită în colaborare cu poliția națională), care va contribui la o mai bună desfășurare a muncii operative și va asigura o aplicare corectă de sancțiuni.
  8. Includerea și dezvoltarea ulterioară în conceptul poliției locale a elementelor legate reglementarea modalității de selecție, recrutare, motivare, educare și informare a resurselor umane corespunzătoare;
  9. Realizarea unei colaborări mai strânse cu structurile Poliției naționale, planuri de acțiuni comune, patrulă mixte, inclusiv stabilirea unui mecanism de instruire practică a polițiștilor locali în cadrul structurii Poliției naționale;
  10. Elaborarea și adoptarea unui statut special al polițistului local; un statut al polițistului local ar aduce o serie de beneficii ca: stabilitatea, uniformizarea legislației la nivel național, posibilitatea cunoașterii aprofundate a tuturor drepturilor și obligațiilor de serviciu ale polițistului local,

dobândirea unei poziții, unui statut aparte al profesiei și autoritate în fața instituțiilor și a indivizilor precum și instituirea unei forme de asigurare a protecției acestora.

11. Elaborarea unui cod de etică și deontologie a polițistului local.

Anexe:

1. Studiul analitic și comparativ privind ordinea publică la nivel local, instituirea poliției locale și consolidarea statutului de agent constatator al APL.
2. Raportul de evaluare a situației în domeniul ordinii publice locale (se anexează), întocmit pe baza unui Sondaj deschis și disponibil tuturor APL din Moldova.

